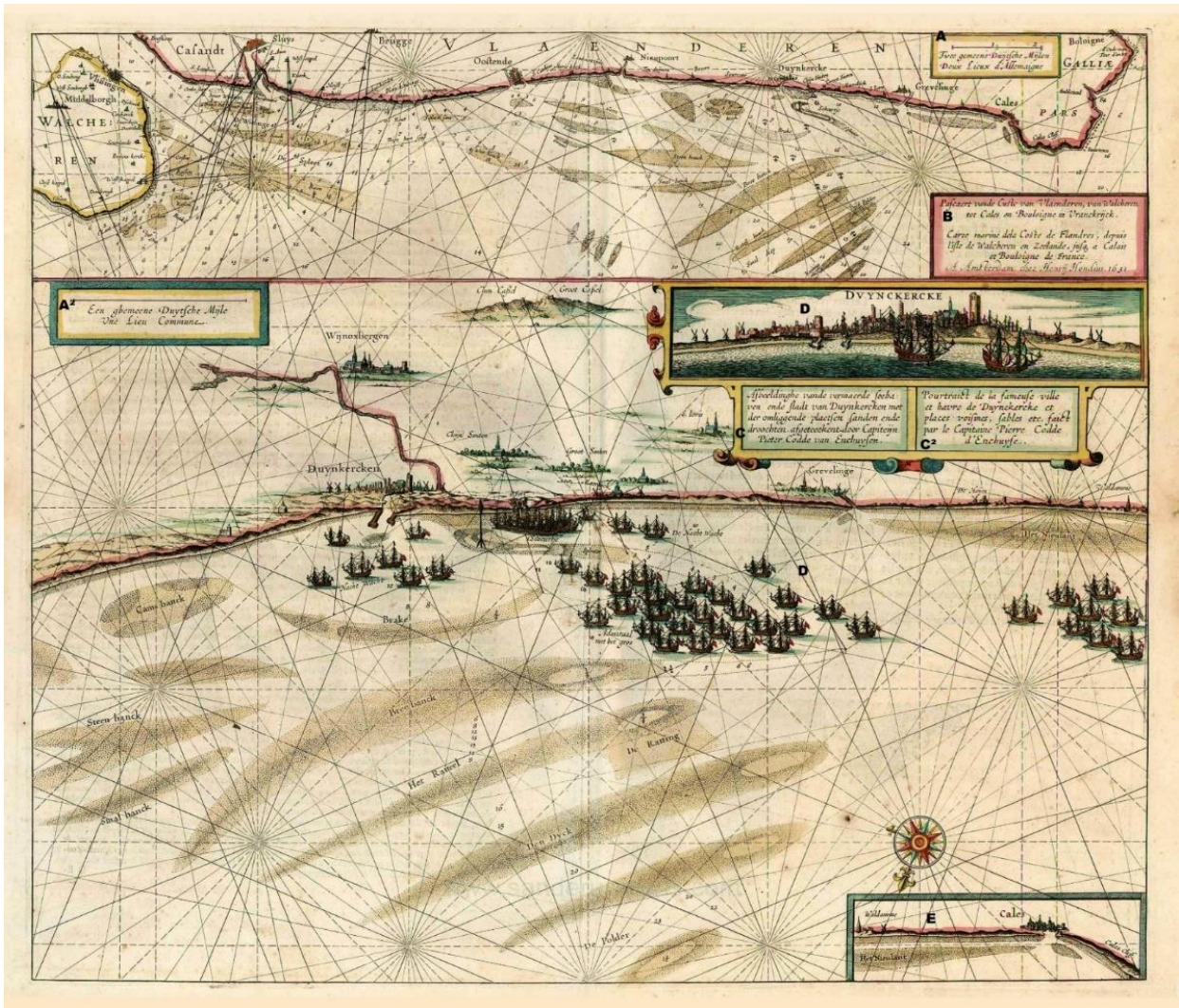

2. Pascaert vande Custe van Vlaenderen, van Walcheren tot Cales en Boulogne in Vranckrijk

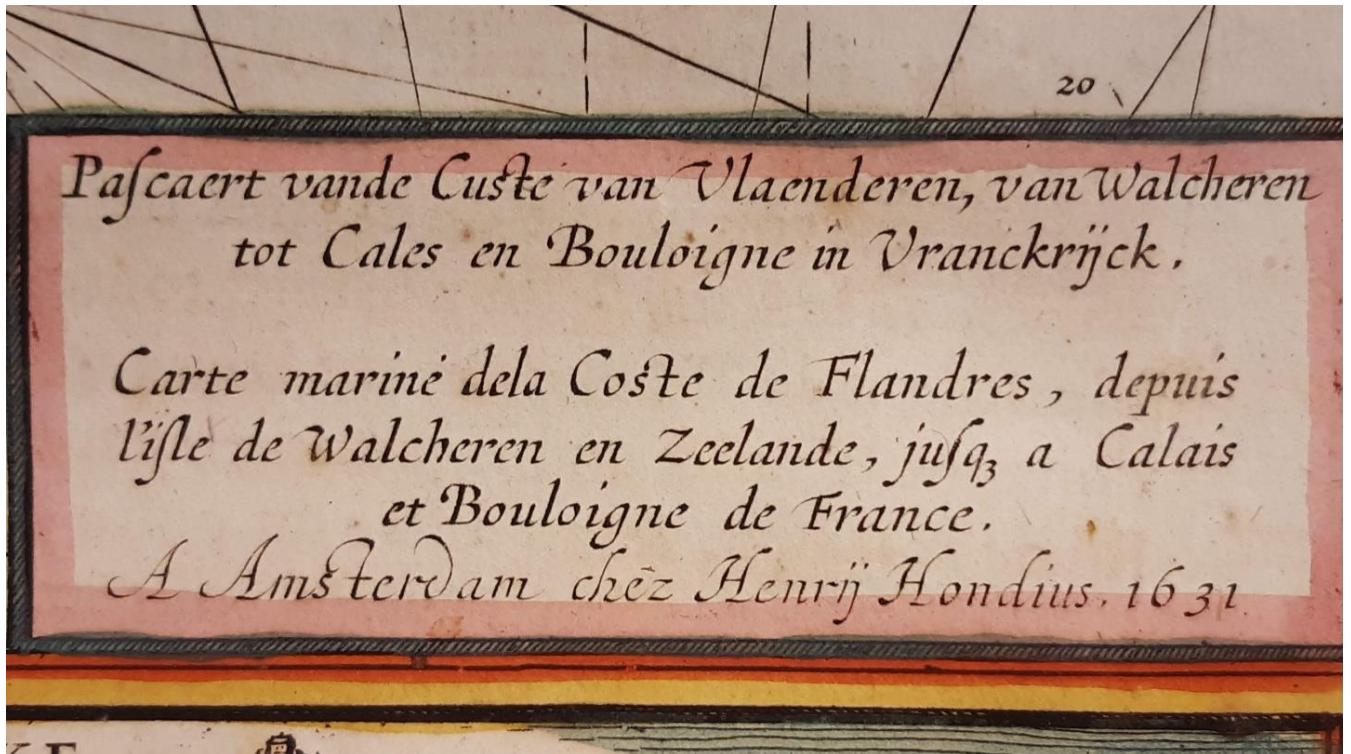
Kaart CB 2007/469 uit de collectie J. Bossu. De inzetstukken werden genummerd voor verdere bespreking: A, A², B, C, C², D, E.

De Cultuurbibliotheek bezit van deze kaart 2 originele drukken (CB 2007/469 en CB 2007/2905). De kaart CB 2007/469 -hierboven afgebeeld- staat in het boek van Jozef Bossu Vlaenderen in oude kaarten (CB 2005/2178 p. 85).

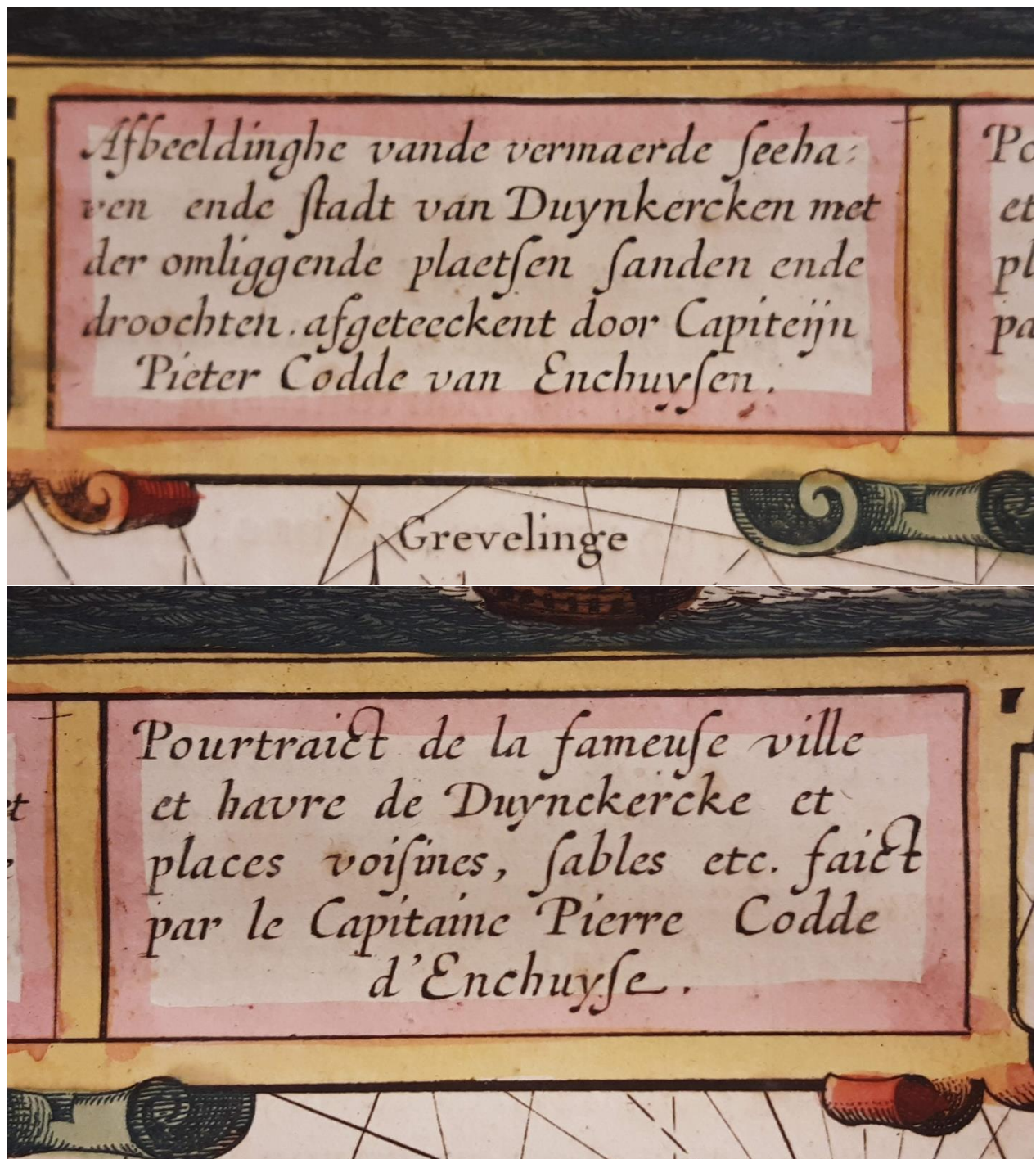
In dit opstel willen we onze twee versies vergelijken om te illustreren hoe men in de 17e eeuw omsprong met het uitgeven van kaarten.

CB 2007/469

De kaart (43 x 51,5 cm) bestaat uit twee stroken: de bovenste kaart (ongeveer een ¼ van de hoogte) bevat 2 cartouches: één met de maat in Duitse mijl en één met de naam van de uitgever; de onderste kaart kreeg maar liefst 5 inzetstukken.

B. Cartouche met de uitgever

C. en C² met de naam van de graveur.

De overige inzetstukken: A en A² tonen de maatstok in Duitse mijl; D is een panorama van Duinkerke; E een kaartje met de havengeul voor Duinkerke. Jozef Bossu schrijft over deze kaart dat ze van Henricus Hondius (1597-1651) is, uit de atlas Gerardi Mercatoris et I. Hondii. Appendix Atlantis, Joh. Janssonius, 1636. Op de kaart staat 1631. Hij schrijft nog dat deze paskaart later met veel correcties opnieuw uitgegeven werd door P. Schenk en J. Valck. De kaart komt uit een Franse atlas want op de verso zijde staat:

Description comment les navires de Guerre de Messieurs les Etats des Provinces Unies, & celles du Roy d'Espagne, se tenoyent en garde passé quelques années.

Des Boues de Sable et seicheresses qui sont devant Dunkercke, le long de la Coste de Flandre entre Ostende & Calais.

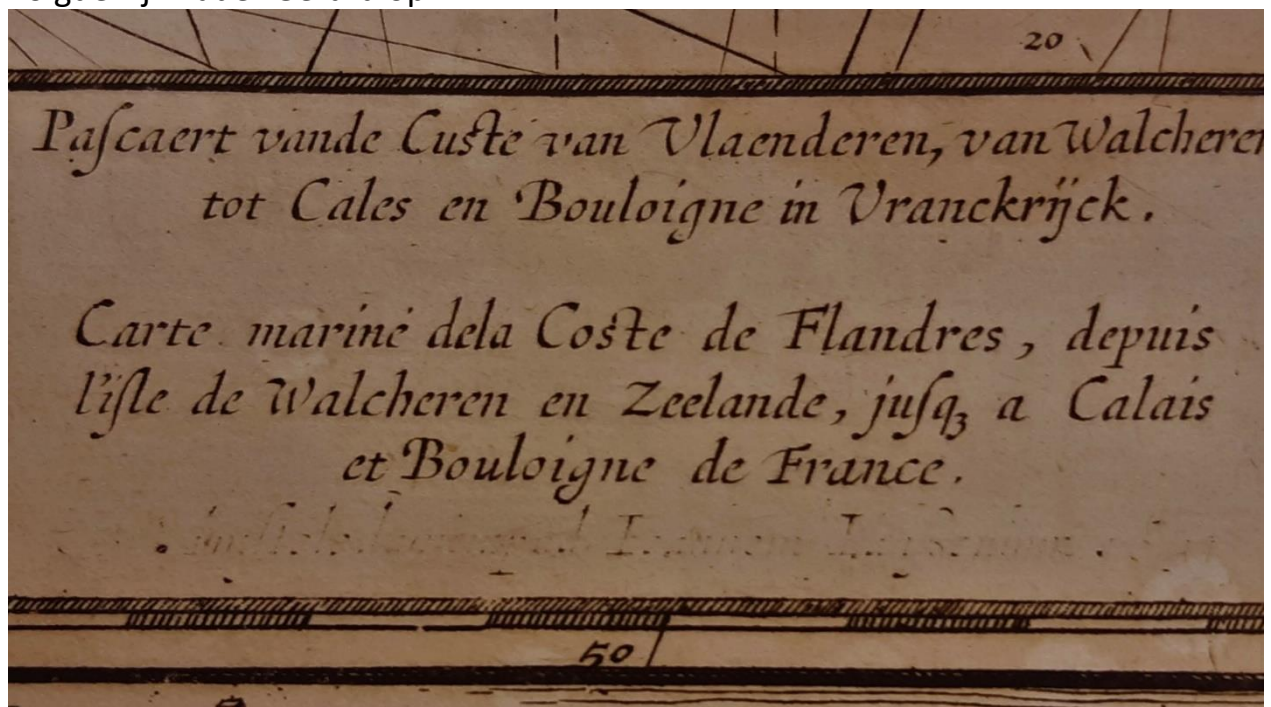
CB 2007/2905

De kaart van P. Schenk en J. Valck, waarover Bossu spreekt, is onze kaart CB 2007/2905. Ze komt ook uit de collectie Bossu.

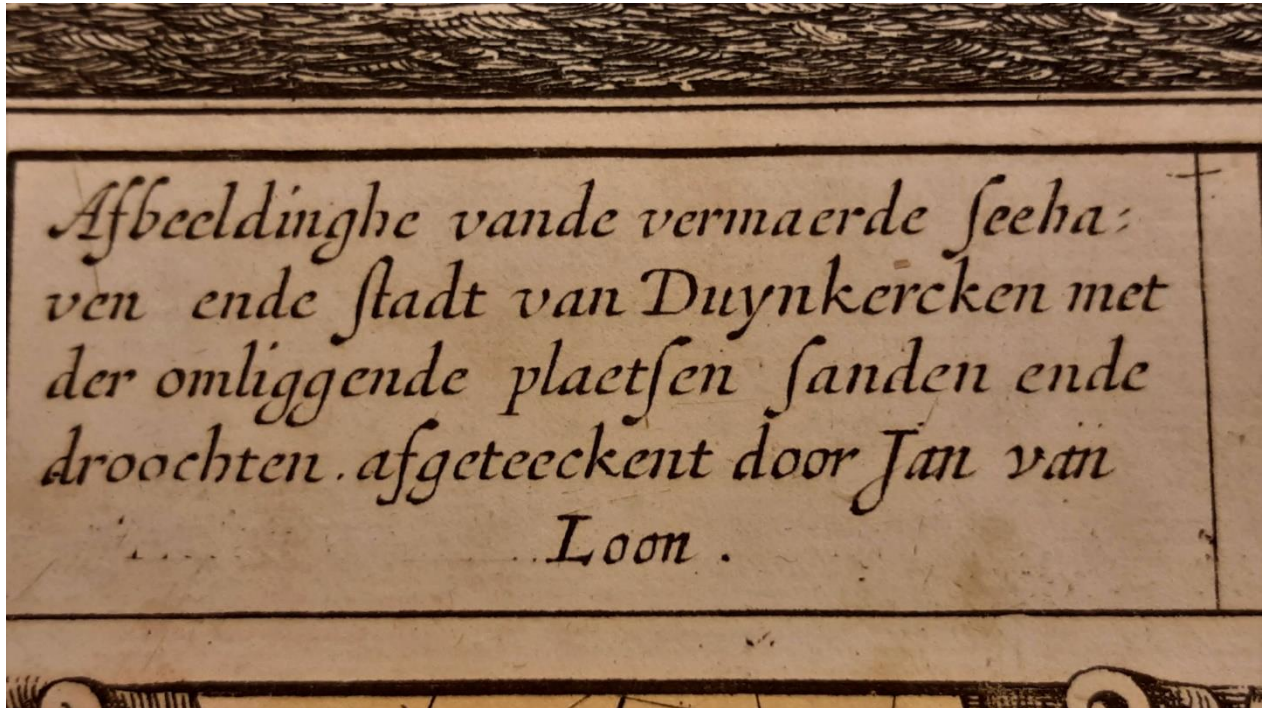
De koperplaat van deze kaart is duidelijk die van CB 2007/469. Op deze druk echter, staat in de linker hoek, beneden op de kaart: Amstelaedami apud G. Valck et P. Schenk. Op de kaart werden ook lengte- en breedtegraden aangebracht, méér windrichtingen getekend en méér dieptepeilingen op zee aangebracht.

Schenk, Pieter (1645-1715) was uitgever en graveur in Amsterdam op de Vygendam. Hij kocht ooit koperplaten van Blaeu, Jansonius en Visscher. Zijn zoon Pieter junior (ca 1698-1775) volgde hem op. (cfr. Touley's dictionary of mapmakers, 1979. CB 2018/1659.) In Atlas der atlasen. De kaartenmakers en hun wereldbeeld onder redactie van Phillip Allen en Peter van der Krogt (CB 2010/2463) staat een hoofdstuk over Petrus Schenk 1706 (pp. 90-93).

Gerard Valk (ca 1650-1726), eveneens uitgever en graveur in Amsterdam woonde op de Dam, en werkte samen met P. Schenk. Leonard Valk (1675-1755) volgde zijn vader Gerard op.

In cartouche B lezen we Pascaert vande Custe van Vlaenderen... in het Nederlands en in het Frans, maar de tekst *A Amsterdam chez Henrij Hondius. 1631* is verdwenen. Men kan echter op die plaats met enige moeite zien dat daar ooit stond *Amsteldami apud Johannem Janssonium*. Er valt dus nog een uitgave te noteren tussen onze twee kaarten.

Op de plaats van "Jan van" kan men nog vaag iets onderscheiden van "Capiteijn". Zie de 2 puntjes boven de n. Op de onderste lijn waar nu "Loon" staat, stond "Pieter Codde van Enchuysen.". De verso kant van deze kaart is blank.

Jozef Bossu schreef in *Vlaenderen* (CB 2015/1009), jaargang 49 (2000) een artikel Van de wielingen tot de hoofden. De Vlaamse kust in de oude cartografie. Daarin vermeldt hij onze *Pascaert vande Custe van Vlaenderen...* nauwelijks, maar geeft wel een mooi historisch overzicht over de kaarten van de Vlaamse kust.

De kaart *Pascaert vande Custe van Vlaenderen* krijgt in Koeman's *Atlantes Neerlandici New edition* [A.N.] 1997, Vol I (CB 98/1141) op p. 626 vier edities:

[3295:1.1] is onze kaart CB 2007/469. Het is de kaart in Amsterdam door H. Hondius in 1631 uitgegeven en door P. Codde gegraveerd.

[3295:1,2] *Amstelodami apud Joannem Janssonium*. Van deze uitgave vinden we een spoor in de uitgewiste tekst op ons exemplaar CB 2007/2905.

[3295:1,3] Editie *afgeteeckent door Jan van Loon. Amstelodami apud Joannem Janssonium.*

[3295:1,4] *Apud Janssonio-Waesbergias/Mosem Pitt et Stephanum Swart.*

Een vijfde editie -niet in A.N.- is dus onze kaart CB 2007/2905 *Amstelaedami apud G. Valck et P. Schenk.* Deze editie wordt wellicht in A.N. niet opgenomen omdat ze inderdaad behoorlijk veel bewerkt werd.